

Particulier natuurbeheer bij InHolland met hulp van IPC Groene Ruimte

‘We weten nu waar we over praten’

Het ministerie van LNV wil meer particulier natuurbeheer, maar het komt niet echt van de grond. Met hulp van IPC Groene ruimte krijgt het nu een plek in het onderwijs.

“Het was heel waardevol dat we praatten met het echte werkvel,d” zegt vierdejaarsstudent Martin Mos (24). Hij heeft op die manier meer inzicht kreeg in de bedrijfsvoering van een melkveehouderij. “Best zinvol voor ons. We weten nu waar we over praten. Die kennis was me tijdens een eerdere stage bij Staatsbosbeheer ook goed van pas gekomen.”

Mark Tijmons (22), net als Martin student Bos- en Natuurbeheer bij Hogeschool InHolland in Delft, vult aan dat je als student zo ook inzicht krijgt in regelgeving en subsidiemogelijkheden voor particulier natuurbeheer.

Netwerk

Mark en Martin hebben samen met andere studenten scenario's uitgewerkt voor boeren die overwegen agrarisch natuurbeheer toe te passen. Ze zochten uit welke regelingen van toepassing zijn en rekenden uit wat de bedrijfseconomische effecten zijn. Mark en zijn groepje deden dat voor een melkveehouder bij Waddinxveen. Ze zochten uit wat de mogelijkheden waren om een deel van het bedrijf in te richten voor recreatief medegebruik of nat grasland. De projectgroep van Martin had contact met een melkveehouder in Noord-Holland. Ze hebben voor hem gekeken naar de mogelijkheden om sloten te dempen. Voor de bos- en natuurbeheerstudenten is deze projectvorm voor de onderwijsseenheid 'Recreatie & Natuurbeheer' nieuw. Natuurlijk maakten studenten ook wel kennis met het opstellen van beheerplannen, vertelt docent Niels Emonts, maar niet in zo'n realistische setting. En het aspect particulier natuurbeheer zat niet standaard in het curriculum, vult coördinator Karin van Beckhoven aan. Studenten maakten soms wel kennis met dit specifieke onderwerp, bijvoorbeeld tijdens stage bij SBNL. Toch vindt ze het wel belangrijk. Dankzij haar contacten met Wout Neutel van IPC Groene Ruimte lukte het om het om een pilot uit te voeren. “Natuurlijk hadden we het zelf wel op kunnen pakken,” vertelt Emonts, “maar de meerwaarde zit in de samenwerking met het IPC.” Die werkte een opdracht uit (zie kader), zette informatie

Goed dat we kennismakten met agrarisch natuurbeheer, vinden studenten Martin en Mark (zittend). Ze blikken terug op de eerste afgeronde pilot met hun docenten Van Beckhoven en Emonts (staand) en Neutel (rechts) van IPC Groene Ruimte

Particulier natuurbeheer

In het Natuurbeleidsplan van 1990 lanceerde het ministerie van LNV de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), een structuur van grote aaneengesloten natuurgebieden die onderling verbonden zijn. Met die hoofdstructuur wil het ministerie werken aan 'duurzaam behoud en herstel van ecosystemen die in nationaal of internationaal opzicht belangrijk zijn'. De totale omvang van de EHS is in 1990 vastgesteld op 728.500 ha, in 2020 moet die structuur klaar zijn. Ongeveer tweederde (453.500 ha) was in 1990 al natuurgebied. Het resterende deel, 275.000 hectare is nieuwe natuur. Het gaat om enclaves in de natuurgebieden, maar meer nog om de verbindingszones tussen die gebieden. Om die nieuwe natuur te realiseren is het idee om grond aan te kopen en te ontwikkelen als natuur. Daarnaast kun-

nen ook particulieren, boeren, gesubsidieerd een deel van die EHS ontwikkelen. Na 2002, toen het eerste Kabinet Balkenende aantrad, vond er een verschuiving plaats. Het accent kwam meer te liggen op ontwikkeling van particulier natuurbeheer, natuurbeheer door agrariërs en andere particuliere grondeigenaren. De aankoop van nieuwe terreinen kwam op een lager pitje te staan. Maar met dat particulier natuurbeheer wil het nog niet vlotten. Idee is dat in 2020 zo'n 70.000 ha op die manier beheerd moet worden. Maar in 2005 bedroeg de oppervlakte met contracten voor particulier natuurbeheer 3.300 ha. In een interview in Vakblad Natuur- Bos en Landschap (oktober 2006) zegt minister Veerman daarover "De belangstelling is groot, maar lang niet iedereen durft de stap te nemen... Boe-

ren aarzelen om de functie van de functie van hun grond eeuwigdurend om te zetten in natuur. Het zijn complexe procedures met ingrijpende en onomkeerbare beslissingen." Daarnaast zo blijkt uit dat vakblad, speelt de complexiteit van regelgeving en de hoogte van vergoedingen een rol. Met het communicatieproject 'Particulier natuurbeheer, een kansrijke onderneming' wil het ministerie particulier natuurbeheer stimuleren. Dat project wordt onder meer uitgevoerd door IPC Groene Ruimte, samen met andere organisaties: Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied (SBNL), Federatie Particulier Grondbezit (FPG), Peterink & Partners en Alterra. Informatie over dit project vindt u op www.particulierenatuur.nl

klaar zoals een dvd en rekenvoorbeelden van uitgewerkte praktijkvoorbeelden. Bovendien kunnen docenten en studenten gebruik maken van het netwerk dat Neutel heeft. Omdat IPC Groene Ruimte een communicatieproject uitvoert in opdracht van het ministerie, kent Neutel adressen van boeren die interesse hebben. Het zijn ondernemers die in gebieden van de aan te leggen EHS zitten.

Weerbarstig

Voordat de studenten met hun project aan de slag gingen, wilden ze zich oriënteren: Wat betekent agrarisch natuurbeheer voor de bedrijfsvoering? Wat zijn de keuzes waar een ondernemer voor komt te staan? Op aandragen van Neutel, organiseerden ze zelf een excursie naar melkveehouder Kome in Rocanje. Die is al een stap verder met het particulier natuurbeheer, zegt Neutel: "Eigenlijk is hij al klaar." De studenten vonden dat bezoek heel inspirerend. "Dat was het moment dat het project realiteitswaarde kreeg", zegt Martin. →

In oktober 2006 kreeg particulier natuurbeheer realiteit toen studenten van Inholland een excursie organiseerden naar melkveehouder Kome

Opdracht

Bij dit project krijg je als casus dat een agrarisch ondernemer een advies aan je vraagt. Allereerst analyseer je het beleid en de regelgeving die voor het betreffende gebied geldt. Daarbij hoort een excursie naar een boer die zijn aanpak van een soortgelijk vraagstuk duidelijk maakt. Met dit voorbeeld kun je oplossingsrichtingen bepalen en je

advies nader uitwerken. Het advies verwerk je in de vorm van een Power-Point-presentatie en een verslag. In het tweede deel van de opdracht maak je een (her)inrichtingsplan of beheerplan voor een deel van het gebied waarbij een gebiedsvisie op recreatie en natuur centraal staat en je je advies concreetiseert.

Zijn docent Emonts benadrukt dat onderwijsprojecten zo realistisch mogelijk moet zijn. Dat is ook de reden waarom dit project bij InHolland zeker een vervolg krijgt in de opleidingen Bos- en Natuurbeheer en Plattelandsvernieuwing. Maar Neutel is nog niet klaar. Hij vindt het belangrijk dat dit thema ook in andere opleidingen opgenomen wordt.

Het ministerie wil haar beleidsthema's ingebed zien in het groene onderwijs, maar de praktijk is vaak weerbarstiger: "Het komt er gewoon niet van. Het is wel begrijpelijk, docenten kunnen al die beleidsthema's ook niet in detail kennen." Hij heeft begin 2006 meer scholen (mbo en hbo) benaderd voor dit onder-

werp. De onbekendheid van groene docenten met particulier natuurbeheer viel hem toen op. Hij heeft de docenten uitgebreid geïnformeerd over de mogelijkheden en met twee instellingen heeft hij afspraken gemaakt voor het uitvoeren van een pilot. Een ervan was de pilot in Delft. In het najaar van 2007 zal AOC Oost een pilot uitvoeren met mbo-leerlingen.

Voor Martin Mos is het onderwerp nog niet afgerond. Mede dankzij dit project gaat hij waarschijnlijk in Oosterwolde een afstudeerproject uitvoeren over particulier natuurbeheer.

Andere onderwijsinstellingen kunnen ook met particulier natuurbeheer aan de slag, als ze dat willen. Informatie en de uitgewerkte pilots zijn beschikbaar via Livelink of Blackboard. En ze kunnen gebruik maken van de expertise bij het projectteam particulier natuurbeheer waar IPC Groene Ruimte deel vanuit maakt. Meer informatie: Wout Neutel (w.neutel@ipcgroen.nl) □